

ДО

**ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ**

## **РЕЦЕНЗИЯ**

**От:** проф. д-р Веселина Неделчева Манева

Департамент „Право” на Нов български университет, София

Научна специалност: Изобретателско, авторско и патентно право

**Относно:** дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**” по научната специалност Изобретателско, авторско и патентно право в УНСС

**Основание:** участие в състава на научното жури по защитата на дисертационния труд, съгласно Заповед № 433 /13.02.2026 г. на Ректора на УНСС

Автор на дисертационния труд: **Калина Миткова Димова**

Тема на дисертационния труд: **ПРАВО ВЪРХУ ПРОМИШЛЕН ДИЗАЙН**

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

В изпълнение на решение № 9 от 19.02.2026 г. представям на Вашето внимание рецензия за дисертационния труд на тема: „Право върху промишлен дизайн” от Калина Миткова Димова, редовен докторант при Катедра „Частноправни науки” при Юридически факултет на УНСС, за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, по научна специалност Изобретателско, авторско и патентно право.

Рецензията е изготвена в обем, структура и съдържание, съобразени с изискванията на университета.

### **1. Информация за дисертанта**

След успешен кандидат-докторантски конкурс, със Заповед № 1088/14.05.2020 г. на Ректора на УНСС- проф. д-р Димитър Димитров, Калина Димова е зачислена за

редовен докторант по докторска програма: Изобретателско, авторско и патентно право, професионално направление 3.6. Право, към катедра „Частноправни науки”, със срок на обучение 3 /три/ години, считано от 22.04.2020 г. до 22.04.2023 г.

Калина Миткова Димова е родена през 1994 г. Магистър по право през 2018 г. от Юридическия факултет на УНСС. В периода март 2014 – юни 2017 г. завършва курсове по: „Commercial and other complex litigation in American courts“, „An Introduction to U.S. Trademark Law“, организирани от ЮФ на УНСС и курс по американско авторско право „CopyrightX“, организиран от Международен правен център (ILAC) и университета Харвард, САЩ. През периода 2017-2018 г. работи като стажант в адвокатско дружество в областта на търговското, вещното и митническото право, както и в областта на интелектуалната собственост. През следващата година е юрисконсулт в адвокатско дружество, като се занимава с казуси в областта на корпоративното и търговското, вещното и облигационното право. От септември 2020 г. досега работи като експерт в дирекция „Експертиза и опозиция на марките и географските означения“ в Патентното ведомство на Република България. Участва в проекти за сътрудничество със Службата на Европейския съюз по интелектуална собственост (ЕСИС). Участва като лектор в множество обучения и лекционни курсове. Като експерт е член на редица експертни групи: Експертна група и Комитет към Европейската комисия във връзка със закрилата на географските означения за занаятчийски и промишлени продукти; Експертна група и Комитет към Европейската комисия във връзка с приемането на вторичното законодателство за промишления дизайн на ЕС; Член на Постоянната междуведомствена консултативна комисия към Министерство на земеделието и храните, във връзка с географски означения и наименования за произход за селскостопански продукти; Член на Консултативния съвет към ЕСИС във връзка с географските указания за занаятчийски и промишлени продукти.

## **2. Обща характеристика на представения дисертационен труд**

Представеният за обсъждане дисертационен труд на Калина Димова представлява своевременно и цялостно изследване на правото върху промишления дизайн. Изложението е структурирано в три глави, увод и заключение, с обособени раздели с предметни заглавия. Трудът е в обем 242 страници, като основният текст е 233 страници. Направени са 533 бележки под линия, като са цитирани 119 източника на български и на английски език.

**Първата глава** на дисертационния труд разглежда промишления дизайн като обект на правно регулиране, както в международен, така и в национален аспект. Посочени са източниците, уреждащи закрилата на дизайна като обект на индустриална собственост и като обект на авторското право. Посочени са: Парижката и Бернската конвенции, Хагската спогодба за международната регистрация на промишления дизайн, Договорът ТРИПС, както и източниците на правото на Европейския съюз, релевантни по отношение на закрилата на промишления дизайн. Изтъква се ролята на практиката на СЕСИС и на Съда на ЕС. Подробно са изследвани и националните източници на правото на промишления дизайн. Задълбочено е разгледан дизайна като обект на интелектуална собственост, като е направена последователно съпоставка с обектите на индустриалното законодателство: марки, изобретения и полезни модели, а така също и с обектите на авторското право. Изтъкната е възможността за кумулиране на правната закрила на дизайна по реда на ЗПрД и по ЗАПСП. Направена е характеристика на промишления дизайн като нематериално благо. По-нататък са изяснени понятията продукт и изделие. Подробно са изследвани изискванията за новост и оригиналност на промишления дизайн. Направено сравнение между фигурите на „специалиста в областта” при преценката на изобретателската стъпка при изобретенията и „информирания потребител” относно оценката за оригиналност на дизайна. На последно място са разгледани дизайните, изключени от закрила съгласно националното и европейското законодателство.

Във **Втората глава** е направен задълбочен анализ на възникването и съдържанието на правото върху промишления дизайн. Особено внимание е отделено на правото на авторство, като правопораждащо правната закрила, по ЗАПСП и по ЗПрД. Направена е характеристика на изключителното право върху дизайна, като е разгледано неговото съдържание и ограничения. Изследван е статута на служебния дизайн. Задълбочено са разгледани етапите на производството по регистрация на дизайна в Патентното ведомство на Р България, както и реда за международната регистрация и признаване действието на такава на територията на страната. Посочена е възможността за отлагане на публикацията на регистрацията. Анализирани са хипотезите в националния закон относно ограничаване правото на промишления дизайн, като специално внимание е отделено на правото на преждеползване и на реда на неговата защита. В настоящията глава особено значим е въпросът, свързан с разпореждането с правото върху дизайна, включително способите за неговото прехвърляне, както и лицензионните договори с предмет право върху промишлен дизайн. Същото е

разгледано и като обект на обезпечение, на особен залог и на принудително изпълнение, с оглед измененията на ГПК от 2017 г.

**Глава Трета** е посветена на прекратяване действието и заличаване регистрацията на промишления дизайн. Задълбочено е изложена законовата уредба на производството по заличаване и редът на неговото провеждане. Изследвани са законовите основания за заличаване на регистрацията на промишлен дизайн, в т.ч. тези свързани с по-ранни права върху интелектуална собственост, като по-ранно авторско право, право върху търговска марка, изобретение, полезен модел, географско означение, сорт растение и порода животно. Изложено е становище, че гражданското дружество по ЗЗД като неперсонифициран субект на правото, не може да придобие права върху обекти на интелектуална собственост. Анализирани са правните последици от заличаването на регистрацията. Подробно е разгледана и анализирана самата процедура по заличаване в Патентното ведомство: правното положение на компетентния орган, формиране на съставите по спорове, преценката на правния интерес, на основателността и допустимостта на исканията, основанията за спиране и прекратяване на производството, правните последици от постановените решения. Аргументира се становище, което изключва характера на особена юрисдикция на отдела по спорове. Приведена е практика на Патентното ведомство, на СЕСИС и на Съда на ЕС.

**Съдържанието** на трите глави изчерпва предмета на научното изследване.

Представеният дисертационен труд поставя на обсъждане редица въпроси, които са със съществено теоретично и практическо значение. **Актуалността** на темата е обусловена от осъществяващата се реформа на правната уредба на дизайна на ниво ЕС, както и с оглед предстоящите промени в националното законодателство.

**Предмет** на настоящото изследване е правото върху промишлен дизайн, като систематично и задълбочено са разгледани различните етапи от възникването до погасяването на правната закрила.

**Целта** на дисертацията е да се анализира вцялост правото върху промишления дизайн, да се даде перспективата в развитието на неговата правна уредба, което следва да е съобразено и с всички международноправни актове, особено действащите на територията на страните от ЕС.

**Задачата** на анализа е насочена към по-пълното и изчерпателно разглеждане на правото върху промишления дизайн, като са решени някои основни задачи, като: изследване на промишления дизайн като обект на интелектуална собственост и като

нематериално благо, разграничавайки го от обектите на авторското право и другите права върху обекти на индустриалната собственост; критериите за предоставяне на закрила и разликите между националното законодателство и това на ЕС; анализирана е процедурата в Патентното ведомство по предоставяне на закрилата на дизайна и същността на породеното субективно право, както и редът и основанията за прекратяване действието и заличаване на регистрацията; анализирана е относима административна и съдебна практика; направени са предложения *de lege ferenda* в националното законодателство, включващи и промени с оглед транспониране на Директива(ЕС) 2024/2823.

В процеса на работа са използвани историческия, сравнителноправния и систематичния **метод** на изследване.

В изследването е използвана актуална **литература**, представена изчерпателно и коректно от автора. Взети са предвид множество актове на Председателя на Патентното ведомство на Р България, както и на националните съдилища. Наред с това е цитирана практика на Апелативните състави на СЕСИС, както и на Съда на ЕС и националните съдилища на други държави.

### **3.Оценка на постигнатите научни и научно-приложни резултати**

След внимателно запознаване със съдържанието на дисертационния труд, могат да се приемат следните изводи:

Докторантът познава задълбочено действащата правна уредба на промишления дизайн, като извежда редица теоретични постановки, както и критични бележки в нормативната уредба и в процедурите в Патентното ведомство.

В разработката задълбочено е изяснена същността на дизайна и на продукта, към който той е приложен, като са представени тенденциите относно понятието „продукт” в Директива 2024/2823 (с. 43-52, с. 82).

Правилно е отбелязано становището, застъпено от ВАС, че прилагането на института на гестията относно упражняването на процесуалните права в административния процес е недопустимо (с. 84).

Внимание заслужава задълбоченото изследване и представяне на института на приоритета и формиране на предложение за включване на изрична разпоредба в законодателството относно изложбения приоритет (с. 91).

Следва да се отбележи и приносът в разглеждането на правото на преждеползване (с.134-141).

Сред достойнствата на дисертацията на Калина Димова е сериозният и издържан от правна гледна точка анализ на производството по заличаване във ведомството, в който е анализирано всяко едно от посочените в закона основания (с. 166 и сл.). Посочено е, че решението по спора е индивидуален административен по смисъла на чл. 21 АПК, а не правораздавателен акт (с. 216). Докторантът правилно аргументира тезата, че незаплащането на държавната такса за образуване на производство по заличаване не е условие за допустимост на искането, а е относимо към преценката за формалната му редовност (с. 220). Това законодателно решение, установено за всички спорни производства във ведомството, следва да бъде премахнато. Анализирани са процесуалните предпоставки за разглеждане на искането. Изследвани са основанията за спиране и прекратяване на производството, като в случая са приложими общите норми на АПК. В тази връзка е посочено ТР № 2/2022 от 14.03.2023 г. на ОСТК на ВКС.

В реализирания дисертационен труд на тема „Право върху промишлен дизайн” се съдържат и конкретни научни и практико-приложни резултати, които представляват **приноси** за българската правна система. Тук могат да бъдат посочени конкретни предложения:

- За първи път предмет на цялостен анализ в нашата доктрина е изследвано правото върху промишления дизайн;
- Приносно значение има и сравнителният анализ на разпоредбите относно дизайна като обект на индустриалната собственост и на авторското право;
- Представена е характеристика на правото върху промишлен дизайн, както и подробен анализ на неговото съдържание и ограничения. Отчетени са предизвикателствата пред правоприетелите, породени от развитието на новите технологии;
- Следва да се отбележи и анализът на етапите на производството по заличаване, основанията и последиците от постановеното решение на Патентното ведомство. В тази връзка следва да се отбележи и критичния поглед на автора към практиката на ведомството и на националните съдилища;
- На последно място, следва да се подчертае необходимостта от предстоящите изменения и допълнения в националното законодателство с цел правилното и ефективно транспониране на Директива (ЕС) 2024/2823;

- Достойнство на предложения за обсъждане труд е използваната значителна по обем литература и административна и съдебна практика на българските и европейски институции.

#### **4. Оценка на публикациите по дисертацията**

Видно от представените материали: „Институтът на прежедеползването съгласно чл. 23 от Закона за промишления дизайн”, Сборник с доклади от лятно докторантско училище по право, организирано по повод 30-годишнината от създаването на Юридическия факултет на УНСС, 9-10 септември 2021 г., ISBN 978-619-232-575-6, година на публикуване: 2022 г.; „Разпореждане с право на промишлен дизайн”, Творчеството на проф. Константин Кацаров през призмата на съвременното право: Сборник с доклади от научна конференция, посветена на 125-годишнината от рождението на проф. Константин Кацаров, 7 ноември 2023 г., Нов български университет, София, ISSN 3033-1129, година на публикуване: 2024 г. и „Правото на авторство върху промишлен дизайн”, сп. Бизнес и право, ISSN (print): 2603-3437; ISSN (online): 2603-3445, предстои публикуване на броя за 2025 г., приложено уверение от изданието, авторът има необходимите публикации по темата, направени в специализираната правна литература. В тях се съдържат значими и актуални анализи и предложения от теоретико-практическо естество.

#### **5. Оценка на автореферата**

Представеният Автореферат отразява в пълнота съдържанието на дисертационния труд. Изготвен е коректно, като е акцентирано на съществените моменти в изложението и са обособени 17 приносни моменти.

#### **6. Критични бележки към дисертационния труд**

Наред с неоспоримите достойнства, работата дава основание и за някои критични бележки:

- Относно правото на авторство, следва да се отбележи, че то възниква от момента на създаване на произведението и се изразява във връзката между конкретния обект и неговия създател. Оттук следва и абсолютния характер на това право и задължението на всеки да посочва автора при всяко негово използване. В този смисъл, не следва да се търси разлика или сходство между авторството по ЗПрД и правото на авторство по ЗАПСП. Правото възниква оригинално, по един и същи начин, с обективизиране на произведението и е последица от факта на авторството. Освен това, както е посочено на с. 73, приема се, че всеки промишлен дизайн е обект на авторско право *a priori*. Така е, защото дизайнерът (художник, приложник, техник, инженер)

първоначално пресъздава дизайна като художествено произведение, резултат от индивидуална творческа дейност, а обектът в който той е инкорпорин впоследствие определя и неговия правен режим, дали ще бъде възпроизведен по промишлен или занаятчийски начин или ще остане уникален като произведение на изкуството. Т.е. разликата е в обекта, а не в правото. Затова, съгл. ПК, а и в националното законодателство: Закон за патентите и регистрацията на полезните модели, Закон за промишления дизайн и Закон за закрила на новите сортове растения и породи животни, е изведено задължението за посочване на автора в подадената заявка за регистрация, тъй като обектът е резултат от творческата дейност на неговия автор. Още повече, Патентното ведомство следи служебно за указване името на изобретателя, дизайнера, селекционера. Оттук следва и задължението на ведомството да посочва името на автора във всяка публикация, както и в Държавния регистър на промишлените дизайни (с. 71 и сл., с. 110);

- Не може да бъде споделено виждането на кандидата, че ако един промишлен дизайн е създаден през работно време, или използвайки служебни средства и консумативи, но не е свързан с работата на служителя, то правото на заявяване ще принадлежи на автора, а не на работодателя (с. 75). Фактът, че лицето използва възможностите на работното си място като следствие от трудовото правоотношение, а именно финансови и материални средства (напр. компютърна програма, консумативи и др.), както и придобити знания и умения (напр. обучения, командировки), трудно би било да се приеме, че този дизайн няма да има служебен характер;

- При разглеждане на промишления дизайн като нематериално благо (с. 41-42) би следвало да се изследват по-задълбочено неговата същност и място в системата на обективното право;

- Причината промишления дизайн да се закриля като обект на индустриална собственост се състои не само в това, че се отнася до видимия външен вид на продукт (с. 44), а затова че този продукт може да се осъществи по промишлен или занаятчийски начин и се свързва с индустриалното производство на страната;

- Следва да се уточни още, че съгл. чл. 53 от ЗПрД заявката за международна регистрация на дизайна по реда на Хагската спогодба се подава в Международното бюро само чрез българското Патентно ведомство, но не и директно в него. Посочената алтернатива на с. 103, изведена от разпоредбата на чл. 4, пар. 1, т. 1 и 2 от Спогодбата все още не е въведена в националния закон и се изисква заплащане на такса за препращане на заявката;

- Не може да бъде споделено разбирането, че договорът за предоставяне на изключителна лицензия е разпоредителна правна сделка (с. 142). Лицензионните договори от гл. т. на договорната теория се разглеждат като сделки на управление;

- Посочено е, че производството по заличаване на регистрацията във ведомството е двустранно, състезателно и спорно. След като е състезателно, то явно е спорно и двустранно;

- От гледна точка на представената структура на работата, критериите, указани в чл. 11, ал. 1 на ЗПрД за новост и оригиналност на дизайна следва да се разгледат и анализират в процедурата по заличаване (с. 116), а не в производството по регистрация на дизайна, още повече, че законодателят изрично изключва тази преценка в експертното производство. Следва да се отбележи още, че критерият за оригиналност на „информирания потребител” е субективен, а не обективен критерий (с. 59);

- В работата са допуснати известни повторения- напр. относно правото на промишлен дизайн и неговото съдържание, изключителната лицензия;

- С оглед по-голяма яснота и пригледност на изложението, цитираните законови разпоредби следва да са в основния текст, а не под линия.

Представените критични бележки засягат отделни положения в дисертационния труд, но не и изтъкнатите положителни резултати на автора. Това е едно полезно изследване, което е резултат от самостоятелните и добросъвестни усилия на докторанта, което обогатява преди всичко съществуващите знания и предлага приложни резултати.

## ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за защита дисертационен труд **„Право върху промишлен дизайн”** съдържа необходимите научни постижения с теоретико-приложна стойност, съгласно изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагането му. Това предоставя необходимите основания, научното жури да вземе решение **за присъждане на Калина Миткова Димова образователната и научна степен „доктор”, в професионално направление 3.6. Право, научна специалност Изобретателско, авторско и патентно право.**

17.03.2016 г.

София

РЕЦЕНЗЕНТ:

проф. д-р Веселина Манева

**TO**  
**THE MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY**

**R E V I E W**

**From:** prof. Veselina Nedelcheva Maneva, Ph.D  
Law Department, New Bulgarian University, Sofia  
Scientific specialty: Inventory, Copyright and Patent Law

**Regarding:** Presented for awarding a PhD degree in the Scientific specialty: Inventory, Copyright and Patent Law at the UNWE

**Reason:** Participation in the scientific jury according to Order No. 433 /13.02.2026 of the Rector of the UNWE

Author: **Kalina Mitkova Dimova**  
Thesis topic: **Right to industrial design**

**DEAR MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY,**

In implementation of decision No 9/19.02.2026, I present to your attention a review of the presented for awarding a PhD degree on the topic: “Right to industrial design” by Kalina Mitkova Dimova, a full-time PhD candidate at the Department of Private Legal Studies at the Law Faculty of the University of National and World Economy, in the Scientific specialty of Inventory, Copyright and Patent Law.

The review has been prepared in a volume, structure and content that complies with the requirements of the university.

**1. Information about the PhD candidate**

After a successful doctoral competition, Kalina Dimova was enrolled as a full-time PhD candidate in the doctoral program Inventory, Copyright and Patent Law, professional field 3.6. Law, at the Department of Private Legal Studies, with a study period of 3 /three/ years, starting from 22.04.2020 to 22.04.2023, by Order No. 1088/14.05.2020 of the Rector of the UNWE - Prof. Dr. Dimitar Dimitrov.

Kalina Mitkova Dimova was born in 1994. Master of Law in 2018 from the Law Faculty of the UNWE. In the period March 2014 - June 2017 she completed courses in: „Commercial and other complex litigation in American courts“, „An Introduction to U.S. Trademark Law“, organized by the Law Faculty of the UNWE and a course on American copyright law "CopyrightX", organized by the International Law Center (ILAC) and Harvard University, USA. During the period 2017-2018 she worked as an intern in a law firm in the field of commercial, property and customs law, as well as in the field of intellectual property law. The following year, she worked as a legal advisor in a law firm, dealing with cases in the field of corporate and commercial, property and obligations law. Since September 2020, she has been working as an expert in the Directorate "Examination and Opposition of Trademarks and Geographical Indications" at the Bulgarian Patent Office. She participates in cooperation projects with the European Union Intellectual Property Office (EUIPO). She participates as a lecturer in numerous training and lecture courses. She is a member of expert groups: Expert Group and Committee to the European Commission on the protection of geographical indications for craft and industrial products; Expert Group and Committee to the European Commission on the adoption of secondary legislation on EU industrial designs. She is a member of the Permanent Interdepartmental Consultative Commission to the Ministry of Agriculture and Food, in relation to geographical indications and appellations of origin for agricultural products. She is a member of the Advisory Council to EUIPO in relation to geographical indications for craft and industrial products.

## **2. General characteristics of the dissertation**

The dissertation work presented for discussion by Kalina Dimova represents a timely and comprehensive study of right to industrial design. The presentation is structured in three chapters, an introduction and a conclusion, with separate sections with subject headings. The work contains 242 pages, with the main text being 233 pages. There are 533 footnotes, and 119 sources are cited in Bulgarian and English.

**The first chapter** of the dissertation examines industrial design as an object of legal regulation, both internationally and nationally. The sources governing the protection of design

as an object of industrial property and as an object of copyright are indicated. The following are mentioned: the Paris and Berne Conventions, the Hague Agreement concerning the International Registration of Industrial Designs, the TRIPS Agreement, as well as the sources of European Union law relevant to the protection of industrial designs. The role of the practice of the EUIPO and the Court of Justice of the EU is highlighted. The national sources of industrial design law have also been studied in detail. Design as an object of intellectual property has been examined in depth, with a consistent comparison made with the objects of industrial legislation: trademarks, inventions and utility models, as well as with the objects of copyright. The possibility of cumulating the legal protection under both laws – the Industrial Design Act (IDA) and the Copyright and Related Rights Act has been highlighted. A characterization of industrial design as an intangible good is made. The concepts of product and article are further clarified. The requirements for novelty and originality of industrial design are examined in detail. A comparison is made between the figures of the “specialist in the field” in assessing the inventive step in inventions and the “informed user” in assessing the originality of the design. Lastly, designs excluded from protection under national and European legislation are examined.

In **the Second Chapter**, an depth analysis of the emergence and content of the right to industrial design is made. Particular attention is paid to the right of authorship, as the right giving rise to legal protection, under the Copyright and Related Rights Act and the IDA. The exclusive right to design is characterized, examining its content and limitations. The status of the employee design is studied. The stages of the design registration procedure in the Patent Office of the Republic of Bulgaria are examined in depth, as well as the procedure for international registration and recognition of the effect of such registration on the territory of the country. The possibility of postponing the publication of the registration is indicated. The hypotheses in the national law regarding the limitation of the right to industrial design are analyzed, with special attention being paid to the right of prior use and the procedure for its protection. In this chapter, the issue related to the disposal of the right to design, including the methods of its transfer, as well as licensing agreements with the subject matter of the right to industrial design, is of particular importance. The same has also been considered as the object of security and a special pledge agreement, and as for enforcement, in view of the amendments to the Civil Procedure Code of 2017.

**Chapter Three** is devoted to the termination and cancellation of the registration of an industrial design. The legal framework of the cancellation proceedings and the procedure for its conduct are set out in depth. The legal grounds for cancellation of the registration of an

industrial design are examined, including those related to earlier intellectual property rights, such as earlier copyright, trademark, invention, utility model, geographical indication, plant variety and animal breed. The opinion is expressed that the civil partnership under the Civil Code, as an impersonal subject of law, cannot acquire rights to intellectual property objects. The legal consequences of the cancellation of the registration are analyzed. The cancellation procedure itself in the Patent Office is examined and analyzed in detail: the legal status of the competent authority, the formation of the dispute panels, the assessment of the legal interest, the merits and admissibility of the requests, the grounds for suspension and termination of the proceedings, the legal consequences of the decisions rendered. An opinion is argued that excludes the nature of a special jurisdiction of the Disputes Division. The practice of the Patent Office, the EUIPO and the Court of Justice of the EU is cited.

**The content** of the three chapters exhausts the subject of the scientific research.

The presented dissertation raises a number of issues that are of significant theoretical and practical importance. **The actuality** of the topic is determined by the ongoing reform of the design legal framework at the EU level, as well as in view of the upcoming changes in national legislation.

**The subject** of this study is the right to industrial design, systematically and in-depth examining the various stages from the emergence to the termination of legal protection.

The aim of the dissertation is to analyze the right to industrial design as a whole, to provide a perspective on the development of its legal framework, which should also be consistent with all international legal acts, especially those in force in the territory of the EU countries.

**The main task** of the analysis is aimed at a more complete and comprehensive consideration of the right to industrial design, and some main tasks have been solved, such as: studying industrial design as an object of intellectual property and as an intangible asset, distinguishing it from the objects of copyright and other rights to objects of industrial property; the criteria for granting protection and the differences between national and EU legislation; the procedure in the Patent Office for granting design protection and the essence of the subjective right created has been analyzed, as well as the procedure and grounds for termination and cancellation of the registration; relevant administrative and judicial practice has been analyzed; proposals de lege ferenda have been made in the national legislation, including changes with a view to transposing Directive (EU) 2024/2823.

In the process of work, the historical, comparative law and systematic research **methods** were used.

The study used current **literature**, presented comprehensively and correctly by the author. Numerous acts of the President of the Bulgarian Patent Office, as well as national courts, were taken into account. In addition, the practice of the Appellate Boards of the EUIPO, as well as the Court of Justice of the EU and national courts of other countries was cited.

### **3. Evaluation of the achieved scientific and applied scientific results**

After carefully reviewing the content of the dissertation, the following conclusions can be drawn:

The PhD candidate has a thorough knowledge of the current legal framework of industrial design, presenting a number of theoretical propositions, as well as critical notes on the regulatory framework and procedures at the Patent Office.

The work thoroughly explains the essence of the design and the product to which it is applied, presenting the trends regarding the concept of “product” in Directive 2024/2823 (pp. 43-52, p. 82).

The opinion by Supreme Administrative Court that the application of the institute of “gestia” regarding the exercise of procedural rights in the administrative process is inadmissible is correctly noted (p. 84).

The in-depth study and presentation of the institute of priority and the formulation of a proposal for the inclusion of an explicit provision in the legislation on exhibition priority deserve attention (p. 91).

The contribution to the consideration of the right of prior use should also be noted (p. 134-141).

Among the merits of Kalina Dimova's dissertation is the serious and legally sound analysis of the cancellation proceedings in the department, in which each of the grounds specified in the law is analyzed (p. 166 et next). It is indicated that the decision on the dispute is an individual administrative act of Art. 21 of the Code of administrative Procedure, but not a judicial act (p. 216). The PhD candidate correctly argues that the failure to pay the state fee for initiating deletion proceedings is not a condition for the admissibility of the request, but is relevant to the assessment of its formal regularity (p. 220). This legislative decision, established for all disputed proceedings in the department, should be abolished. The procedural prerequisites for considering the request are analyzed. The grounds for suspension and termination of the proceedings have been examined, and in this case the general norms of the Code of administrative Procedure are applicable. In this regard, Interpretative Decision No. 2/2022 of 14.03.2023 of the Supreme Court of Cassation is cited.

The completed dissertation on the topic Right to Industrial Design also contains specific **scientific and practical results**, which represent contributions to the Bulgarian legal system. Specific proposals can be mentioned here:

- For the first time, the subject of a comprehensive analysis in our doctrine is the right on industrial design;
- The comparative analysis of the provisions on design as an object of industrial property and copyright is also of great importance;
- A description of the right to industrial design is presented, as well as a detailed analysis of its content and limitations. The challenges facing right holders, arising from the development of new technologies, are taken into account;
- It is also worth noting the analysis of the stages of the cancellation proceedings, the grounds and the consequences of the decision of the Patent Office. In this regard, it is also worth noting the author's critical view of the practice of the Office and of national courts;
- Finally, it should be emphasized the need for the upcoming amendments and addition to the national legislation in order to properly and effectively transpose of the Directive (EU) 2024/2823;
- The merit of the proposed work is the significant amount of literature and administrative and judicial practice of the Bulgarian and European institutions used.

#### **4. Evaluation of dissertation publications**

As can be seen from the presented materials: **1.** Dimova, K., The Institute of Prior Use under Article 23 of the Industrial Design Act, Proceedings of the Summer Doctoral School on Law, organized on the occasion of the 30th Anniversary of the Faculty of Law at the University of National and World Economy, 9–10 September 2021, ISBN 978-619-232-575-6, published: 2022. **2.** Dimova, K., Disposition of Rights in an Industrial Design, The Work of Prof. Konstantin Katsarov in the Light of Contemporary Law: Proceedings of the Scientific Conference dedicated to the 125th Anniversary of the Birth of Prof. Konstantin Katsarov, 7 November 2023, New Bulgarian University, Sofia, ISSN 3033-1129, published: 2024. **3.** Dimova, K., The Right of Authorship in Industrial Design, Business and Law Journal, ISSN (print): 2603-3437; ISSN (online): 2603-3445, the 2025 issue is forthcoming for publication; a confirmation letter from the journal is attached, the author has the necessary publications on the topic, made in specialized legal literature. They contain significant and up-to-date analyses and proposals of a theoretical and practical nature.

## **5. Evaluation of the Abstract**

The presented Abstract fully reflects the content of the dissertation work. It has been prepared correctly, emphasizing the essential points in the presentation and identifying 17 contributing points.

## **6. Critical notes on the dissertation work**

Along with the undeniable merits, the work also gives rise to some critical notes:

- Regarding the right of authorship, it should be noted that it arises from the moment of creation of the work and is expressed in the relationship between the specific object and its creator. From this follows the absolute nature of this right and the obligation of everyone to indicate the author whenever it is used. In this sense, no difference or similarity should be sought between authorship under the Copyright Act and Industrial Design Act. The right arises originally, in the same way, with the objectification of the work and is a consequence of the fact of authorship. Moreover, as indicated on p. 73, it is assumed that every industrial design is subject to copyright a priori. This is because the designer (artist, craftsman, technician, engineer) initially recreates the design as an artistic work, the result of individual creative activity, and the object in which it is incorporated subsequently determines its legal regime, whether it will be reproduced in an industrial or artisanal manner or will remain unique as a work of art. That is, the difference is in the object, not in the law. Therefore, according to the Paris Convention, and also in national legislation: Patents and Registration of Utility Models Act, Industrial Design Act and Plant Varieties and Animal Breeds Protection Act, the obligation to indicate the author in the application for registration is established, since the object is the result of the creative activity of its author. Moreover, the Patent Office shall ex officio monitor the indication of the name of the inventor, designer, breeder. Hence the obligation of the Office to indicate the name of the author in each publication, as well as in the State Register of Industrial Designs (p. 71 et next, p. 110);

- The PhD Candidate's view that if an industrial design is created during working hours, or using official means and supplies, but is not related to the employee's work, then the right to apply will belong to the author, not the employer (p. 75) cannot be shared. The fact that the person uses the opportunities at his workplace as a consequence of the employment relationship, namely financial and material means (e.g. computer program, supplies, etc.), as well as acquired knowledge and skills (e.g. training, business trips), it would be difficult to accept that this design will not have an official character;

- In considering industrial design as an intangible asset (p. 41-42), its essence and place in the system of objective law should be explored in more depth;

- The reason for protecting industrial design as an object of industrial property is not only that it relates to the visible appearance of a product (p. 44), but also because this product can be realized in an industrial or artisanal manner and is associated with the industrial production of the country;

- It should also be specified that according to Art. 53 of the Industrial Design Act, the application for international registration of the design under the Hague Agreement is filed with the International Bureau only through the Bulgarian Patent Office, but not directly with it. The indicated alternative to p. 103, derived from the provision of Art. 4, par. 1, items 1 and 2 of the Agreement, has not yet been introduced into the national law and a fee is required for forwarding the application;

- The understanding that the contract for granting an exclusive license is a dispositional legal transaction (p. 142) cannot be shared. License contracts from the head. item of the contract theory are considered as management transactions;

- It is indicated that the procedure for cancellation of registration in the office, is bilateral, adversarial and controversial. Since it is adversarial, it is clearly controversial and bilateral;

- From the point of view of the presented structure of the work, the criteria specified in Art. 11, para. 1 of the Industrial Design Act for novelty and originality of the design should be considered and analyzed in the cancellation procedure (p. 116), and not in the design registration proceedings, especially since the legislator explicitly excludes this assessment in the expert proceedings. It should also be noted that the criterion of originality of the “informed user” is a subjective, not an objective criterion (p. 59);

- Some repetitions are allowed in the work - e.g. regarding the right to industrial design and its content, the exclusive license;

- In order to make the presentation clearer and more readable, the cited legal provisions should be in the main text, not in a footnote.

The critical remarks presented concern individual points in the dissertation, but not the author's highlighted positive results. This is a useful study, which is the result of the independent and conscientious efforts of the doctoral student, which enriches, above all, existing knowledge and offers applied results.

## CONCLUSION

The dissertation work RIGHT TO INDUSTRIAL DESIGN submitted for defense contains the necessary scientific achievements with theoretical and applied value, in accordance with the requirements of the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and the Regulations for its implementation. **This provides the necessary grounds for the scientific jury to decide to award Kalina Mitkova Dimova the educational and scientific degree "Doctor", in the professional field 3.6. Law, scientific specialty: Inventory Copyright and Patent Law.**

17/03/2026

Sofia

## REVIEWER:

Prof. Veselina Maneva, PhD